

Geachte leden van de Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Vooruitlopend op het rondetafelgesprek over de groeiende invloed van de manosphere, zowel online als offline, blok 2 algoritmes en online radicalisering, delen wij vanuit Offlimits graag onze visie hierop met deze position paper.

Introductie

Als Offlimits waarborgen we online veiligheid en beschermen online mensenrechten. We zien dagelijks hoe online grensoverschrijdend gedrag en misbruik steeds complexere en meer verweven vormen aannemen, waar ook AI een grote rol in speelt. Onze analisten beoordelen misbruikmateriaal, hulplijnmedewerkers ondersteunen slachtoffers van online grensoverschrijdend gedrag en onze preventiemedewerkers begeleiden mensen met zorgwekkend gedrag naar passende hulp. Bovendien signaleren wij als kanarie in de digitale kolenmijn trends en ontwikkelingen vaak als eerst, en hebben zo een unieke signaal- en kennispositie. Deze kennis zetten wij direct in door preventieorganisaties, universiteiten, de nationale en internationale politiek en media – en daarmee dus ook de brede maatschappij – te adviseren en informeren. Vanuit deze expertise leveren wij graag een bijdrage aan het rondetafelgesprek over de manosphere¹, de rol van algoritmes en online radicalisering.

Hoewel niet iedere vorm van online grensoverschrijdend gedrag direct voortkomt uit de manosphere, en wij hierover momenteel (nog) geen expliciete meldingen ontvangen, is het evident dat online vrouwenhaat, schadelijke gendernormen, desinformatie, victim-blaming en de normalisering van grensoverschrijdend gedrag bijdragen aan een (online én offline) omgeving waarin intimidatie, geweld en misbruik gemakkelijker kunnen ontstaan en escaleren².

De manosphere is in veel opzichten een hedendaagse, digitale voortzetting van oudere maatschappelijke ideeën over gender, macht en ongelijkheid. Wat wel nieuw is, is de schaal, snelheid en intensiteit

¹ De term 'manosphere' is volgens Offlimits een verzamelnaam voor online groeperingen en gemeenschappen van (hetero) mannen, die zich organiseren via websites, fora, sociale media-accounts en podcasts. Mannelijkheid en de maatschappelijke positie van mannen staan daarin centraal. Aanhangers stellen dat mannen hun dominante positie in de samenleving zijn kwijtgeraakt door feminisme en vrouwenemancipatie en verzetten zich tegen deze ontwikkelingen. Binnen de manosphere komen verschillende vormen van vrouwenhaat, antifeminisme en vijandige opvattingen over vrouwen en gendergelijkheid voor.

² Baekgaard, K. (2024). *Technology-facilitated gender-based violence. An Emerging Issue in Women, Peace and Security*. Washington, DC: Georgetown Institute for Women, Peace and Security at Georgetown University. [Rapport](#).

waarmee sociale media- en gameplatforms deze ideeën vandaag de dag kunnen uitvergroten, versterken, verspreiden en normaliseren.

Het algoritme bepaalt

De manosphere is in de loop van de tijd steeds zichtbaarder geworden op reguliere sociale media. Jongeren hoeven er niet langer actief naar op zoek te gaan; de manosphere vindt hen vaak ook zelf. Dat komt doordat manosphere-achtige content onderdeel is van een algoritmisch en economisch gestuurd ecosysteem.

(Digitale) technologie is niet neutraal. Alle technologieën zijn producten van hun tijd en context. Ze weerspiegelen de kennis, belangen en omstandigheden waarin ze worden ontwikkeld³.

De keuzes die worden gemaakt in het ontwerp van platforms, in de moderatie daarvan en in aanbevelingssystemen, bepalen mede welke content zichtbaar wordt, welke stemmen worden versterkt of juist naar de achtergrond verdwijnen, en welk gebruikersgedrag wordt beloond.

Het verdienmodel van deze platforms is gebaseerd op aandacht, kijktijd en interactie⁴.

Aanbevelingsalgoritmes analyseren daarom voortdurend gebruikersgedrag om te voorspellen welke content gebruikers zo lang mogelijk op het platform houdt, ook als de inhoud onbetrouwbaar en controversieel is⁵. Het gaat om content die engagement genereert: het vasthouden van aandacht, het uitlokken van reacties, het aanzetten tot delen en het oproepen van emotionele betrokkenheid.

Binnen deze logica functioneert manosphere-achtige content bijzonder goed. Desinformatie en schadelijke gendernarratieven verspreiden zich gemakkelijk via het algoritme, omdat zij inspelen op emotie, conflict, onzekerheid en identiteitsvraagstukken⁶.

Van interesse naar schadelijke beïnvloeding

Wat vaak begint als een zoektocht naar tips over fitness, daten, mentale gezondheid, of financieel succes, kan door algoritmische systemen geleidelijk verschuiven richting content waarin anti-feministische denkbeelden en vrouwenhaat steeds centraler komen te staan^{7,8,9}. Daarbij worden fundamentele onzekerheden van jongens en mannen actief aangesproken en soms ook uitgebuit. Conservatieve manfluencers verdienen immers geld aan hun zogenoemde oplossingen via bijvoorbeeld coaching, memberships, en betaalde communities¹⁰.

³ Orlikowski, W. J. (1992). The duality of technology: Rethinking the concept of technology in organizations. *Organization science*, 3(3), 398-427.
⁴ Ging, D., Baker, C., & Brandt Andreasen, M. (2024). Recommending Toxicity: The role of algorithmic recommender functions on YouTube Shorts and TikTok in promoting male supremacist influencers. [Summary Report](#).
⁵ Commissariaat voor de Media. (2026). *Naar democratisch gezonde feeds: Hoe toezicht en beleid aanbevelingsalgoritmes van sociale media kunnen verbeteren*. [Rapport](#).
⁶ <https://www.nctv.nl/documenten/publicaties/2024/05/21/fenomeenanalyse-memes-als-online-wapen>
⁷ Regehr, K., Shaughnessy, C., Zhao, M., & Shaughnessy, N. (2024). *Safer Scrolling: How algorithms popularise and gamify online hate and misogyny for young people*. A report presents the findings from research conducted as part of an Arts and Humanities Research Council (AHRC) funded, interdisciplinary project, hosted at University College, London (UCL) in partnership with the University of Kent.
⁸ Ging, D., Baker, C., & Brandt Andreasen, M. (2024). Recommending Toxicity: The role of algorithmic recommender functions on YouTube Shorts and TikTok in promoting male supremacist influencers. [Summary Report](#).
⁹ Regehr, K. (2022). In (cel) doctrination: How technologically facilitated misogyny moves violence off screens and on to streets. *New media & society*, 24(1), 138-155.
¹⁰ [TikTok leidt jongens razendsnel naar conservatieve 'manfluencers'](#)

Hoe geprikkelder, onzekerder, bozer en dus sterker betrokken iemand raakt, hoe langer hij blijft hangen, en hoe groter de commerciële waarde van zijn aandacht. Zo ontstaat een zichzelf versterkend mechanisme: wat veel aandacht genereert, wordt vaker aanbevolen; wat vaker wordt aanbevolen, levert meer interactie op; en wat meer interactie oplevert, wordt opnieuw verder verspreid.

Naarmate jongeren hier dieper in terechtkomen, minder worden blootgesteld aan alternatieve perspectieven en sterker afhankelijk raken van sociale bevestiging binnen de manosphere, kunnen schadelijke denkbeelden verder normaliseren. In sommige gevallen draagt dit bij aan polarisatie, radicalisering en grensoverschrijdend gedrag.

De manosphere kan daarbij niet alleen fungeren als een omgeving waarin vrouwenhaat wordt genormaliseerd, maar ook als een ecosysteem waarin gewelddadig extremisme kan worden versterkt en waarin rekrutering plaatsvindt voor extreemrechtse groepen die zich onder andere verzetten tegen gendergelijkheid en die vaak ook racistische ideologieën aanhangen¹¹. Hier kan een parallel worden getrokken met het zogenoemde Com-netwerk, waar vergelijkbare mechanismen van online beïnvloeding, groepsdruk en geleidelijke normalisering van schadelijk gedrag kwetsbare jongeren kunnen manipuleren tot geweld tegen zichzelf of anderen¹².

Vergelijkbare mechanismen zijn ook zichtbaar op pornoplatforms. Net als sociale mediaplatforms, maken deze gebruik van aanbevelingssystemen die gebruikersgedrag analyseren om content te personaliseren en de betrokkenheid van gebruikers te vergroten. Deze personalisatie kan leiden tot zogenoemde filterbubbels, waarbij gebruikers herhaaldelijk worden blootgesteld aan steeds specifiekere of extremere content¹³. Dergelijke aanbevelingssystemen kunnen nichevoorkeuren versterken en mogelijk problematisch gedrag normaliseren. Daarnaast kunnen gebruikers via gepersonaliseerde aanbevelingen of advertenties worden doorverwezen naar AI-applicaties waarmee bijvoorbeeld deepfakes kunnen worden gemaakt. Bovendien kan doorklikken via aanbevelingssystemen ook leiden tot illegaal materiaal, waaronder seksueel misbruik van minderjarigen¹⁴. Op die manier kunnen kijkers (zelf vaak ook nog minderjarig) bewust of onbewust afglijden naar steeds extremere content.

Een recent voorbeeld van een online omgeving waarin (online) seksueel geweld wordt genormaliseerd en waar tevens een verdienmodel aan dergelijke content is gekoppeld, is de pornowebsite Motherless, waar op grote schaal beelden zijn gevonden die duiden op seksueel misbruik en in sommige gevallen ook minderjarigen betreffen¹⁵. Op deze website vervagen normen, waarbij een brede basis kan ontstaan van vrouwonvriendelijke ideeën, behoefte aan macht en seksuele fantasieën. Daarbij kan het zijn dat

¹¹ Baekgaard, K. (2024). Technology-facilitated gender-based violence. An Emerging Issue in Women, Peace and Security. Washington, DC: Georgetown Institute for Women, Peace and Security at Georgetown University. [Rapport](#).

¹² Ging, D., Baker, C., & Brandt Andreassen, M. (2024). Recommending Toxicity: The role of algorithmic recommender functions on YouTube Shorts and TikTok in promoting male supremacist influencers. [Summary Report](#).

¹³ Deckker, D., & Sumanasekara, S. (2025). Artificial intelligence and pornography: A comprehensive research review. *World Journal of Advanced Research and Reviews*, 26(2), 618-637.

¹⁴ Offlimits. (2024). [Dichterbij dan je denkt: Een verkennend onderzoek naar risicovol zoekgedrag op pornowebsites](#).

¹⁵ [Medewerkers beruchte pornosite Motherless plaatsen zelf kinderporno](#)

een klein deel overgaat tot daadwerkelijk fysiek seksueel geweld. En dit soort daders hanteren vaak een wereldbeeld waarin vrouwen minderwaardig zijn¹⁶.

De (opinie)macht van sociale media

De (opinie)macht van platformbedrijven groeit doordat algoritmes grotendeels bepalen welke informatie gebruikers te zien krijgen, en welke juist minder zichtbaar wordt gemaakt¹⁷.

Sociale mediaplatforms gebruiken daarbij steeds vaker AI-systemen om content automatisch te modereren. Dergelijke systemen begrijpen context, cultuur en machtsverhoudingen echter vaak slecht. Gemarginaliseerde groepen worden daardoor harder geraakt dan daadwerkelijk schadelijke of extremistische groepen¹⁸.

Ook classificeren en sturen algoritmes gebruikers op basis van aannames over bijvoorbeeld gender, met het risico op discriminerende uitkomsten¹⁹. Dit leidt tot uiteenlopende en tegenstrijdige effecten: enerzijds wordt manosphere-achtige content binnen aanbevelingssystemen bijvoorbeeld versterkt, terwijl anderzijds uit recente berichtgeving blijkt dat Meta diverse queer accounts heeft geblokkeerd²⁰.

Pluriformiteit en nuance verdwijnen zo uit sociale mediafeeds en maken plaats voor content die is geoptimaliseerd voor engagement. Sociale media worden in toenemende mate politiek gemotiveerd en gestuurd. Het vormen van een vrije en geïnformeerde mening wordt steeds moeilijker voor gebruikers²². Betrouwbare nieuwsvoorziening en democratische meningsvorming komen daarmee onder druk te staan. Dit staat op gespannen voet met het publieke belang, zoals ook wordt benadrukt in het recente rapport van het Commissariaat voor de Media over 'democratisch gezonde feeds'²³.

Deze dynamieken moet worden begrepen binnen een bredere geopolitieke en ideologische context. Veel grote technologiebedrijven zijn gevestigd in de Verenigde Staten, waar onder invloed van libertaire en conservatieve stromingen een sterk anti-reguleringsdiscours is ontstaan²⁴. Regulering van platforms op Europees niveau wordt daarin vaak gepresenteerd als censuur of als een aanval op de vrijheid van meningsuiting. Daarmee wordt echter verhuld dat platformen zelf voortdurend bepalen welke stemmen worden versterkt, welke worden weggedrukt en welke content viraal gaat.

¹⁶ [Waarom er mannen zijn die hun partners drogeren, misbruiken en filmen](#)

¹⁷ Commissariaat voor de Media. (2026). *Naar democratisch gezonde feeds: Hoe toezicht en beleid aanbevelingsalgoritmes van sociale media kunnen verbeteren*. [Rapport](#).

¹⁸ Thiago, D. O., Marcelo, A. D., & Gomes, A. (2021). Fighting hate speech, silencing drag queens? artificial intelligence in content moderation and risks to lgbtq voices online. *Sexuality & culture*, 25(2), 700-732.

¹⁹ Fosch-Villaronga, E., Mut-Piña, A., Verhoef, T., Poulsen, A., Søråa, R. A., & Custers, B. (2025). Misgendering algorithms: Insights from a cross-sectional survey on algorithmic gender classification in social media. *Technology in Society*, 103110.

²⁰ [Organisaties eisen dat Meta stopt met verwijderen queer accounts](#)

²¹ [Meta blokkeert opnieuw tientallen queer accounts op Instagram](#)

²² Commissariaat voor de Media. (2026). *Naar democratisch gezonde feeds: Hoe toezicht en beleid aanbevelingsalgoritmes van sociale media kunnen verbeteren*. [Rapport](#).

²³ Commissariaat voor de Media. (2026). *Naar democratisch gezonde feeds: Hoe toezicht en beleid aanbevelingsalgoritmes van sociale media kunnen verbeteren*. [Rapport](#).

²⁴ Isaac, M., & Frenkel, S. (2020, 24 november). Facebook bans Trump from posting, citing risk of violence. *The New York Times*. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2020/11/24/technology/facebook-election-misinformation.html>

De vraag is dus niet óf er wordt gestuurd, maar door wie, hoe, op basis van welke belangen en onder welk toezicht. En inzicht daartoe kan zomaar geclassificeerd worden als bedrijfsgeheim²⁵.

Europese regelgeving zoals de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AV), Digital Services Act (DSA) en Digital Markets Act (DMA) probeert die macht democratisch te begrenzen en fundamentele rechten beter te beschermen. Dit raakt direct aan de verdienmodellen van grote technologiebedrijven, doordat zij verantwoordelijkheid sterker koppelen aan aansprakelijkheid.

Risico's voor fundamentele rechten

Dit brengt reële risico's met zich mee voor de samenleving als geheel, met name voor veiligheid en fundamentele rechten²⁶. Deze risico's vloeien niet alleen voort uit manosphere-achtige content zelf, maar ook uit de wijze waarop sociale mediaplatforms en aanbevelingssystemen zijn ontworpen en functioneren.

Wanneer algoritmische systemen structureel polariserende, discriminerende en/of schadelijke content versterken, kan dit bijdragen aan uitsluiting, onveiligheid en beperking van een vrije en geïnformeerde meningsvorming, in het bijzonder voor kinderen en jongeren. Er kan worden gesproken van indirecte censuur, in die zin dat niet alle stemmen en perspectieven in gelijke mate zichtbaar zijn binnen het online informatie-ecosysteem.

Dit raakt onder meer aan:

- het recht op menselijke waardigheid en autonomie;
- het recht op vrijheid van meningsuiting en informatie, verbod op censuur (artikel 7 Grondwet; artikel 11 EU-Handvest);
- het recht op gelijke behandeling en bescherming tegen discriminatie;
- het recht op privacy en gegevensbescherming;
- en de rechten van kinderen op bescherming, informatie en participatie zoals vastgelegd in het VN-Kinderrechtenverdrag.

Winst boven veiligheid

De manosphere kan aldus worden beschouwd als een industrie die inspeelt op identiteitskwesties, waarin aanbevelingsalgoritmes het werk doen. Gebruikers betalen met hun tijd, aandacht en data, en lopen daarbij een reëel risico op schadelijke beïnvloeding van hun wereldbeeld^{27,28}. De grootste economische winnaars binnen dit systeem zijn de platformbedrijven en de contentmakers die hier direct van profiteren.

²⁵ AVG art. 15(f)

²⁶ Fiche: Strategie voor Gendergelijkheid 2026-2030

²⁷ Schrijvers, E., Damstra, A., Askari, L., Hoogendoorn, K., & Bijleveld, C. (2024). *Aandacht voor media: Naar nieuwe waarborgen voor hun democratische functies*. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Rapport.

²⁸ Commissariaat voor de Media. (2026). *Naar democratisch gezonde feeds: Hoe toezicht en beleid aanbevelingsalgoritmes van sociale media kunnen verbeteren*. Rapport.

Voor Offlimits en partners in het veld verschuift de centrale vraag van preventie. Het gaat niet langer alleen om hoe we jongeren beschermen tegen schadelijke content, maar vooral om hoe we hen helpen veilig te zijn in online omgevingen die op systeemniveau zijn ontworpen om hun aandacht vast te houden en hun overtuigingen en gedrag te beïnvloeden.

Tegen deze achtergrond is het noodzakelijk dat platforms aanzienlijk steviger optreden tegen content die desinformatie, vrouwenhaat, discriminatie, radicalisering of geweld normaliseert of aanmoedigt. Dit vraagt om een benadering waarin moderatie niet uitsluitend gericht is op individuele accounts, maar ook op de wijze waarop schadelijke content zich via aanbevelingssystemen en platformarchitecturen verspreidt. AI-gestuurde moderatiesystemen en automatische detectiesystemen bevatten regelmatig bias.

Daarom moeten platforms beter rekening houden met de maatschappelijke context waarin content ontstaat en circuleert. Ook moeten platforms voldoen aan regels rondom inclusie en verantwoord datagebruik²⁹.

Er moeten beperkingen komen op gepersonaliseerde aanbevelingssystemen voor minderjarigen en betere mogelijkheden om algoritmische aanbevelingen uit te schakelen. Daarnaast is transparantie over inkomsten en de werking van aanbevelingsalgoritmes noodzakelijk. Op deze manier kunnen gebruikers meer controle en zeggenschap krijgen over hun informatieomgeving. Recente jurisprudentie, zoals de Bits of Freedom-zaak over inzage in algoritmische werking³⁰ onderstreept het groeiende belang van transparantie en inzicht in de werking van aanbevelingssystemen.

De DSA biedt hiervoor belangrijke aanknopingspunten, met name in artikel 28 over de bescherming van minderjarigen en in de artikelen 34 en 35, die zeer grote online platforms verplichten om systemische risico's te identificeren, beoordelen en te mitigeren. Daarnaast voorzien de audit- en transparantieverplichtingen uit de DSA in meer onafhankelijk toezicht op de werking van deze systemen.

Tegelijkertijd laat de praktijk zien dat bestaande (Europese) kaders niet altijd volledig toereikend zijn. Zo vallen kleinere platforms grotendeels buiten de reikwijdte van de DSA, terwijl schadelijke en strafbare content zich juist ook via deze kanalen verspreidt.

Daarom is effectieve handhaving door toezichthouders zoals de Autoriteit Consument en Markt (ACM) bovenal noodzakelijk. Zij moeten tijdig en streng ingrijpen, onder meer via significante sancties en onderzoek, zodat technologiebedrijven daadwerkelijk worden gestimuleerd om zich aan bestaande regels te houden. Er is niet zozeer een gebrek aan oplossingen, maar eerder aan de structurele bereidheid en prikkels om deze daadwerkelijk te implementeren.

Ter afsluiting, de oplossing moet niet alleen online gezocht worden. Ook offline is het belangrijk dat we investeren in voorlichting, waarin we een minimale set aan normen en waarden meegeven hoe we met elkaar omgaan, zoals door vele andere aanwezigen hier vandaag is benadrukt.

²⁹ Fosch-Villaronga, E., Mut-Piña, A., Verhoef, T., Poulsen, A., Søråa, R. A., & Custers, B. (2025). Misgendering algorithms: Insights from a cross-sectional survey on algorithmic gender classification in social media. *Technology in Society*, 103110.

³⁰ [The Netherlands ECLI NL RBAMS 2025 7253.pdf](#)